

Проф. д-р Климента Иванова

Климента Илиева Иванова

Родена в гр. София, 1940 г.

Е-поща: klimentinaivanova@abv.bg

Област на научна квалификация

Медиевистика; славистика; старобългарска литература; византийска литература и култура; кирилометодиевистика; славянска палеография и археография; текстология; издаване и преводи на средновековни текстове.

Образование, научни степени и звания

2003-2008 – професор, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по славянски филологии

1996-2003 – доцент, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по славянски филологии

1986-1996 – старши научен сътрудник, Институт за литература – БАН

1980 – кандидат на филологическите науки (сега – доктор), Институт за литература – БАН

1964-1967 – Аспирант по Стара българска литература

1957-1962 – висше образование „Специалист по българска филология и преподавател в средните училища“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Заемани длъжности

2009-2020 – филолог в КМНЦ – БАН

1996-2008 – преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“

1986-1996 – старши научен сътрудник в Секцията по стара българска литература в Институт за литература – БАН

1981-1986 – научен сътрудник в Секцията по стара българска литература в Институт за литература – БАН

1969-1981 – филолог-специалист в Секцията по стара българска литература в Институт за литература – БАН

1968-1969 – научен сътрудник в Сектора по стара руска литература, Институт за руска литература („Пушкински дом“) в Санкт-Петербург (Ленинград)

1966-1968 – специалист в Научен архив при Централната библиотека – БАН

Допълнителна трудова заетост

1991 (3 месеца) и 2011 (2 месеца) по договори за работа в Държавния университет в Калъмбъс, Охайо към Центъра за средновековни славянски изследвания към Библиотеката на Държавния университет в Калъмбъс, Охайо („Хилендарска стая“) в САЩ

Преподавателска дейност

В СУ „Св. Климент Охридски“, факултет „Славянски филологии“ и Богословски факултет

1978-2003 – хоноруван преподавател

1996-2003 – доцент

2003-2008 – професор

В ПУ „Паисий Хилендарски“

1996-1999 – хоноруван преподавател по старобългарски език и литература

Преподавател по „Стара българска литература“ и по различни медиевистични предмети – основни и избираеми: „Рецепция на византийската литература“, „Текст и ритуал“, Старобългарска агиография“, „Старобългарска риторика“, „Библейски образи и символи“, „Старобългарската ръкописна книга“, „Патриарх Евтимий и неговото дело“, „Исихазмът на Балканите и в България“, „Търновска книжовна школа“, „Средновековен празничен календар“ и др.

Научно ръководство на докторанти и дипломанти.

Езици

Майчин език – Български

Чужди езици - руски (отлично), (френски добро), славянските езици за професионални нужди, старобългарски отлично, старогръцки за професионални нужди

КНИГИ

1. Климент Охридски. Библиография. 1878-1944. С. БАН, 1966, 58 с.
2. Български, сръбски и молдо-влахийски кирилски ръкописи в сбирката на М.П.Погодин. С., БАН, 1981, 576 с.
Рец. Лихачов Д. С. За идните поколения. - В. Литературен фронт, бр.21, 26.05, 1983, с.8;
Рец. Коцева Е. - В: Литературна мисъл, 1982 №1, 158-161;
Рец. Лихачева О. П. Южнославянская книжность в ленинградском собрании. - В: Русская литература, 1983, №2, 232-234;
Рец. Богдановић Д. - В: Археографски прилози, 4, 1983, 165-173 .
3. В началото бе книгата. Книга за старобългарските ръкописи. С. Народна младеж. 1983. 191 с. Второ преработено и разширено изд. С., 2002.
Рец. Антонов Н. Възхвала на старобългарската книжовност. - В. АБВ 15. 05. 1984, бр. 20, с. 4;
Рец. Цанков Г. Храна за душата. - В. Книжен свят, 12. 01. 1996, с. 3;
Рец. За ръкописната книга - с обич. - В. Аз Буки, бр. 49, 2002, с. 13;
Рец. Гергова А. За бъдещето на книжовното ни минало. - В. Култура, бр.1/2, 10. 01. 2003, с. 6.
4. Патриарх Евтимий. С., Народна просвета. 1986, 134 с.
5. Bibliotheca Hagiographica Balcano-Slavica. София 2008, Академично издателство „Проф. Марин Дринов”.
Рец. Станчев, Кр. Климентина Иванова. Bibliotheca Hagiographica Balcano-Slavica. - В: Старобългарска литература, 39-40, 2008, с. 235–238.
Рец. Capaldo M. Libri bulgari di medievistica (2004-2008) - В: Recherche slavistiche, 6 (LII) (2008), pp. 335-343
Рец. Виноградов, А. Ю. – Bibliotheca Hagiographica Balcano-Slavica - В: Богословские труды, 43-44, 2012, 622-624.
6. Каталог на славянските ръкописи от Зографската света обител (№ 287-405). Зографски манастир „Света Гора“, 2017, 284 с. (в съавторство с: Елисавета Мусакова, свещ. Козма [Красимир] Поповски, Петко Петков, Андрей Бояджиев, Андрей Бобев, Любка Ненова и Маргарет Димитрова)

7. Ръкописи. Автори. Творби (= Krakowsko-Wileńskie studia slawistyczne, T. 14). Redaktor tomu: Maya Ivanova, Kraków: wydawnictwo Scriptum, 2018, 564 с.

Рец. Tsibranska-Kostova. M. Живото знание за средновековното ръкописно наследство. – w: Zeszyty Cyrylo-Methodiańskie, 7/2018, 191–196 < <http://www.umcs.pl/pl/zcm.htm> >

Рец. Кучинска, М. Проф. Климентина Иванова в „Краковско-Вилнюски славистични студии“ - В: Palaeobulgarica, 43 (2019), № 2, 82–85.

Рец. Dikova, E. "New Books" - В: Scripta & e-Scripta, No. 19 (2019), 409–427.

Рец. Наумов, Ал. Климентина Иванова. Ръкописи. Автори. Творби. Kraków: Scriptum & IFS UJ, 2018, 563. - В: Старобългарска литература, 59-60, 2019, 268–274.

НАУЧНИ ИЗДАНИЯ НА ТЕКСТОВЕ С КОМЕНТАР

7. Климент Охридски. Събрани съчинения. Т. 2. Обработили: Б. Ст. Ангелов, К. М. Куев, Хр. Кодов, Кл. Иванова. С. БАН, 1977. (Частта на Кл. Иванова - с. 504-509, 546-560, 623-843 (общо 239 с.)

Рец. Грашева Л. - В: Антени, бр. 47, 22.11. 1978.

СЪСТАВИТЕЛСТВО, ПРЕВОДИ И НАУЧЕН КОМЕНТАР

8. Стара българска литература. Т. 4. Житиеписни творби. С., Български писател, 1986. 687 с. Съставителство, преводи, редакции, научен коментар. (Преводите са от Кл. Иванова и от други автори, а на Кл. Иванова в съавторство с М. Спасова са: Житие на Иларион Мъгленски, Житие на Йоаким Осоговски, Житие на Никола Нови Софийски, Мъчение на Юлиания, Житие на Яков Черноризец, Житие на Теодосий Търновски, Житие на Ромил Видински). Текстовете са препечатвани в различни христоматии и други издания , от които ще отбележим: „Търновска книжовна школа“, С.,1996. „Жени светици в източното православие“, С., 1994. (Мъчение на Юлиания, 7-22; Из Похвално слово за великомъч. Неделя, 23-46; Из Похвално слово за св. Константин и Елена, 47-59; Из Житие на св. Петка Търновска 59-80); в „ Заветът на Св. Иван Рилски“, С., 2000 е препечатано Житието на Иван Рилски, 115-162 и други.

9. Патриарх Евтимий. Съчинения. С., Наука и изкуство. 1990, 302 с. (Съставителство, послеслов, бележки и преводи). Отделно са печатани: Похвално слово за св. Йоан Поливотски от Стара българска литература. 2. Ораторска проза. С., Български писател, 1982, 150-164. (Препечатано в: Търновска книжовна школа. С., 1996: Житие на св. Иван Рилски, 12-27; Житие на св. Иларион Мъгленски, с. 28-51 (с М. Спасова); Житие на св. Петка (52-66); Из Житието на св. Филотея Темнишка (67-76).

Рец. Данчев Г. Безсмъртното слово на последния търновски патриарх. - В: Литературен вестник, 3-16.08. 1990, с.3.

10. Българската литература и книжнина през XIII в. С., Български писател, 1987, 320 с. В съавторство. (Частта на Кл. Иванова е на с. 49-67, 205-230, преводи и коментар)

11. Софроний Врачански. Съчинения. Т. 2. С., 1992, 393-500; 574-584 (бележки).

12. Тържество на словото. Златният век на българската книжнина. С., 1995, 327 с. (Съставителство, преводи, редакции и научен коментар. В съавторство със Светлина Николова. Частта на Кл. Иванова е с. 1-240).

Рец. Минчева Г. Златният век на българската книжнина. - В: Стандарт, VII, бр.13, 25-31.03. 1996, с. 43;

Рец. Панайотов В. - В: Palaeobulgarica, 1997, № 3, 118-120.

СТУДИИ И СТАТИИ

13. Климент Охридски в българската художествена литература. - В: Климент Охридски. С., 1966, 405-414.

14. Един ръкописен амулет от типа на "Абагара" на Филип Станиславов. - В: Известия на Научния архив при Централната библиотека на БАН. 4, 1968, 119-125.

15. Зографският сборник, паметник от края на XIV век. - В: Известия на Института за български език, 17, 1969, 105-147.

16. Об одной рукописи XIV в. Погодинского собрания. - В: Труды Отдела древнерусской литературы. Ленинград, 25, 1970, 294-308.

17. Нови данни за разпространение на Азбучната молитва в средновековната руска книжнина. - В: Език и литература, 25, 1970, № 6, 63-79. (Иванова-Константинова)

18. Два неизвестни азбучни акростиха с глаголическа подредба на буквите в среднобългарски празничен миней. - В: Константин-Кирил Философ. Доклади от Симпозиума, посветен на 1100-годишнината от смъртта му. С., 1971, 341-365.

19. За началото на славянската писменост. Цикъл сведения в средновековната руска книжнина. - В: Литературна мисъл, 15, 1971, №1, 105-113.(Иванова-Константинова)

20. Някои моменти на българо-византийските литературни връзки през XIV в. (Исихазмът и неговото проникване в България). - В: Старобългарска литература. 1. С., 1971, 209-242. (Иванова-Константинова)

- 21.** Пълен текст на Словото за Сретение от Йоан Екзарх. - В: Известия на Института за български език, 20, 1971, 239-262. (Иванова-Константинова)
- 22.** Археографски бележки от книгохранилищата на Югославия. - В: Език и литература, 27, 1972, № 4, 51-5.
- 23.** Неизвестни служби на Иван Рилски и Михаил Воин. - В: Известия на Института за български език, 22, 1973, 211-236.
- 24.** Отражение борьбы между исихастами и их противниками в переводной полемической литературе балканских славян. - В: Actes du XIVe Congrès international des études byzantines. Bucarest, 6-12 septembre 1971. T. 2, Bucareşti, 1975, 167-175.
- 25.** Неизвестна редакция на Златоструя в сръбски извод от XIII век. - В: Сборник историје књижевности. Одељење језика и књижевности. Стара српска књижевност. Београд, 1976, 10, 89-107.
- 26.** Патриарх Евтимий и агиографската традиция в средновековната литература. (650 години от рождението му). - В: Сп. Литературна мисъл, 21, 1977, № 10, 90-99.
- 27.** Об уточнении времени написания некоторых славянских рукописей XIV-XV вв. - В: Археографический ежегодник за 1976 год. Москва, 1977, 148-152.
- 28.** Историята на един южнославянски ръкопис в руската книжнина през XV в. - В: Старобългарска литература. 2. С., 1977, 158-168.
- 29.** Цикл великопостных гомилий в гомилиарии Михановича. - В: Труды Отдела древнерусской литературы. 32, 1977, 219-244.
- 30.** Две неизвестни старобългарски жития. - В: Литературна история. 1, 1977, 57-65.
- 31.** Структурно-типологична характеристика на чети-минейните сборници в южнославянската и руската литература. (XIV-XVII в.). - В: Славянска филология. 16, 1978, 66-77.
- 32.** Няколко наблюдения върху книжовното наследство на Климент Охридски. - В: Старобългарска литература. 3, 1978, 91-106.
- 33.** Словото за Преображение от Йоан Екзарх. (Текстологични бележки). - В: Старобългарска литература. 4, 1978, 55-73.
- 34.** Неизвестен препис на Екзарховото слово в състава на Ягичевия Златоуст. - В: Изследвания върху историята и диалектите на българския език. (Сборник в памет на член-кор. Кирил Мирчев). С., 1979, 182-196.
- 35.** За Хилендарския препис на Първия симеонов сборник. - В: Старобългарска литература. 5, 1979, 57-96.

- 36.** Житийно-панегиричното наследство на Търновската книжовна школа в балканската ръкописна традиция. - В: Търновска книжовна школа. 2. Ученици и последователи на Евтимий Търновски. Втори международен симпозиум, Велико Търново, 20-23 май 1976. С., 1980, 193-214.
- 37.** Агиографската продукция на Търновската книжовна школа. Автореферат на кандидатска дисертация. С., 1979, 24 с.
- 38.** Житието на Петка Търновска от Патриарх Евтимий (Източници и текстологически бележки). - В: Старобългарска литература. 8, 1980, 13-31.
- 39.** Правописно-езикови проблеми при описанието на южнославянските кирилски ръкописи. - В: Славянска палеография и дипломатика. Доклади и съобщения от Семинара по славянска палеография и дипломатика. София, септември 1979. (СИБАЛ. Balkanica III. Études et documents, 1). С., 1980, 102-110.
- 40.** Текстологически проблеми на житийно-панегирическото наследство на Патриарх Евтимий Търновски. - В: Сборник радова са Међународног научног скупа Текстологија средњовековних јужнословенских књижевности. Српска академија наука и уметности, научни скупови, X. Одељење језика и књижевности. 2. Београд, 1981, 307-319.
- 41.** Агиографско-хомилитични сборници с устойчив състав в южнославянските литератури. - В: Cyrillomethodianum, 5, 1981, 11-19.
- 42.** Византийските източници на Похвалата за Константин и Елена от Евтимий Търновски. - В: Старобългарска литература. 10, 1981, 3-15.
- 43.** Преводачески школи в средновековна България. - В: Преводът и българската култура. С., 1981, 20-38.
- 44.** Похвалното слово за Йоан Поливотски от Евтимий Търновски. - В: Старобългарска литература. 12, 1982, 30-53.
- 45.** Литературни наблюдения върху две похвални слова от Евтимий Търновски. - В: Старобългарска литература. 14, 1983, 10-36.
- 46.** Рукописи И.И.Лаптева в собрания М. П. Погодина. - В: Археографическият ежегодник за 1982 год. М., 1983, 188-192.
- 47.** Бележки върху Софрониевия сборник от 1805 г. (т.нар. "Книга за трите религии") - В: Духовна култура, 63, 1983, 10, 1-8.
- 48.** Един вероятен източник на "За буквите" от Черноризец Храбър. - В: Литературознание и фолклористика. В чест на 70-годишнината на академик Петър Динеков. С., 1983, 82-88.

- 49.** Правопис, произход и текстова редакция на славянските ръкописи. - В: Описание и каталогизиране средновековных рукописей. (СИБАЛ. *Balkanica III. Études et documents*, 3) С.,1984, 41-47.
- 50.** Класификация, типология и каталогизация на някои типове сборници в балканската славянска ръкописна традиция. - В: Славянска палеография и дипломатика. 2. Лекции от Втория семинар по палеография и дипломатика. София, август 1983.(СИБАЛ, *Balkanica III. Études et documents*, 4)
- 51.** Роль болгарской переводной литературы XIV в. для формирования стиля "Плетение словес". - В: Проблемы изучения культурного наследия. М., 1985, 126-133.
- 52.** Български ръкописи и литературни творби от XIII и XIV век в сбирката на Цетинския манастир. - В: Търновска книжовна школа. 4. Културно развитие на българската държава. Краят на XII-XIV век. Четвърти международен симпозиум Велико Търново, 16-18 октомври 1985 г. С.,1985, 47-63.
- 53.** Похвално слово за първомъченик Стефан от Григорий Цамблак. - В: Старо- българска литература. 18, 1985, 93-106.
- 54.** Литературни и текстологически наблюдения върху Житието на св. Иван Рилски от св. Патриарх Евтимий. - В: Известия на ЦАИ, ЦИАМ и Българската патриаршия. 3. С., 1985, 145-161.
- 55.** Болгарская переводная литература X-XIV вв. в контексте "Slavia orthodoxa". In: *Studia Slavica mediaevalia et humanistica. Riccardo Picchio dicata. II. Roma, 1986, 361-371.*
- 56.** Значението на хилендарските ръкописи за изучаването на средновековната българска книжнина. - В: Кирило-Методиевски студии. 3. С., 1986, 154-162.
- 57.** Преводната литература в средновековна България. - В: Преводаческото дело на Methodий. Тържествена сесия, посветена на 1100-годишнината от смъртта на Methodий. С., 1986, 13-23.
- 58.** Неизвестна редакция на триодния панигирик в състава на триода. - В: Старобългарска литература. 20. С., 1987, 20-39.
- 59.** О славянском переводе "Паноплии Догматики" Евфимия Зигабена. - В: Исследования по древней и новой литературе. Ленинград, 1987, 101-105.
- 60.** По следите на един недостигнал до нас текст на Methodиево проложно житие. В: Кирило-Методиевски студии. 4. С., 1987, 69-75.
- 61.** Angaben über Kyrill und Method in russischen Handschriften von der Sammlung von M.P.Pogodin. - In: *Mitteilungen des bulgarischen Forschungsinstitutes in Österreich, I, 1987, 45-58.*
- 62.** Un renseignement nouveau dans un manuscrit bulgare du XIVe siècle au sujet de la résistance du tsar Ivan Šišman contre les ottomans près de Nicopol. - In: *Études balkaniques, 24, 1988, № 1, 88-93.*

- 63.** Сръбска редакция на службата за императрица Теофана. - В: Археографски прилози. 10-11. Београд, 1988-1989, 83-106.
- 64.** Неизвестни преписи от творби на Климент Охридски в книгохранилищата на Югославия. - В: *Palaeobulgarica*, 13, 1989, № 4, 51-67.
- 65.** Цикъл слова за Неделя на православието в старобългарската литература. - В: Годишник на Софийския университет "Климент Охридски". Научен център за славяно-византийски проучвания "Иван Дуйчев". I, 1987. С., (1990), 251-261.
- 66.** Симеоновият сборник като литературен паметник. - В: Симеонов сборник (по Светославовия препис от 1073 г.). Т. 1. Изследвания и текст. С., 1991, 18-31.
- 67.** Новоизводните търновски сборници и въпросът за ролята на Патриарх Евтимий в техния превод. - В: Старобългарска литература. 25-26, С., 1991, 124-134.
- 68.** Служба на св. Ахил Лариски (Преспански) от Синайския празничен миней № 25. - В: *Palaeobulgarica*, 15, 1991, № 4, 11-22.
- 69.** Идеи за обучението по старобългарска литература (IX клас) - В: Български език и литература, 1991, № 3, 20-24 (в съавторство с Н.Гагова).
- 70.** Неизвестна служба за св. Кирил в състава на Празничен миней от XVII в. - В: *Palaeobulgarica*, XVI, 1992, № 2, 16-32; № 3, 37-40.
- 71.** An unknown work of st. Romil of Vidin (Ravanica). - В: *Palaeobulgarica*, 17, 1993, № 4, p. 3-15 (в съавторство с Предраг Матеич).
- 72.** Неизвестно произведение на св. Ромил. - В: *Вселена*, 1, 1993, с. 87-102 (в съавторство с Предраг Матеич).
- 73.** Бележки върху хилендарските ръкописи от XV век. - В: Българският петнадесети век. Научна сесия, организирана от Народната библиотека "Св.св. Кирил и Методий" и Българската археографска комисия. София, 19-21. X. 1992. Сборник с доклади за българската обща и културна история през XV в. С., 1993, 123-127.
- 74.** За един ръкопис с палимпсест от библиотеката на Йерусалимската патриаршия. - В: *Palaeobulgarica*, 18, 1994, № 2, 3-31.
- 75.** Малки бележки върху ръкописи от библиотеката на Зографския манастир. - В: Старобългарска литература, кн. 28-29, 1994, 93-100.
- 76.** Най-старото житие на св. Иван Рилски и някои негови литературни паралели. - В: *Медиевистика и културна антропология*. Сборник в чест на 40-годишната творческа дейност на проф. Д. Петканова, С., 1998, 37-47.

- 77.** Неизвестна сръбска служба за св. Ахил Лариски (Преспански) - В: Старобългарска литература. Кн. 31. С., 1999, 24-40.
- 78.** Успение Методиево. - В: *Palaeobulgarica*, 23, 1999, № 4, 6-24.
- 79.** Житието на Варвар Мироточец Пелагонийски (Битолски). - В: *Palaeobulgarica*, 24, 2000, № 2, 40-60.
- 80.** The reception of Pseudo-Dionisius in Medieval Bulgaria. In: *Die Dionisius- Reception im Mittelalter. Brepols*, 2000, 87-103. (= *Rencontre de Philosophie Médiévale* 9). В съавторство с Л. Денкова и П. Янева.
- 81.** Съчиненията на св.Патриарх Евтимий през Средновековието. - В: Християнската идея в историята и културата на Европа. Материали от VIII лятна научна среща, посветена на 2000-годишнината от рождението на Исус Христос. Варна 24-25 юни 2000 г. С., 2001, 37-43.
- 82.** Един неизвестен за славянската агиография светец - Михаил Халкидонски (Михаил нови чудотворец). - В: В памет на Петър Динев. Традиция. Приемственост. Новаторство. С., 2001, 53-63.
- 83.** Сборникът на Мара Лешева - неизвестен паметник на сръбската книжнина от XV в. - В: Словенско средновековно наслеђе. Београд, 2001, 211-230.
- 84.** "Слово на св. Василий Велики и на отец Ефрем за светата Литургия, как подобава да се стои в църквата със страх и трепет". - В: *Palaeobulgarica*, 26, (2002), № 1, 3-16.
- 85.** "Западни" светци в състава на староизводните чети-минеи (Предварителни бележки). - В: Средновековна християнска Европа: Изток и Запад. Ценности, традиции, общуване. С., 2002, 349-369.
- 86.** Житията в старобългарската литература. - В: Старобългарско книжовно наследство. С., 2002, 70-92.
- 87.** Книжовникът Патриарх Евтимий. - В: Старобългарско книжовно наследство. С., 2002, 186-193.
- 85.** Св. Доротея, епископ Тирски, и св. Доротея Александрийски (една загадка в състава на староизводните чети-минеи). - В: Пети достойнство. Сборник в памет на Стефан Кожухаров. С., 2003, 46-60.
- 88.** Чудото със змея, девицата и десницата на Йоан Кръстител - един непроучен средновековен текст. - В: *Slavia orthodoxa*. Език и култура. Сборник в чест на проф. д.ф.н. Р. Павлова. С., 2003, 171-181.
- 89.** "Възпявам те, отче Ахилие, на архиереите украса " (Издание на текста на сръбската служба за св. Ахил). - В: Археографски прилози, 24. Београд, 2003, с.143-176.

- 90.** По следите на разпръснатите ръкописи от Йерусалим и Палестина. - В: Разночетенията на текста. Юбилеен сборник в чест на 60-годишнината на проф. д-р Кирил Топалов. С., 2003, 288-295.
- 91.** "Боже мой, Троице милостива, помогни ми" (Фразов акростих от края на IX-X в.). - В: *Palaeobulgarica*, 27, 2003, , № 3, 3-17.
- 92.** Два новооткрити автографа на Гавриил Урик. (Предварително съобщение). - В: Българистични студии. С., 2004, 104-113. (Доклади на Международната конференция към Колоквиума по българистика, 2002).
- 93.** Един български препис на преводното "Учително евангелие" от XIV в. и проблемът за навлизането му в славянската книжнина (Предварително съобщение). - В: Трудове на катедрите по история и богословие, 5, 2004, 82-92. [В памет на Пейо Димитров].
- 94.** Две обединени части на един кодекс от началото на XV в. - свидетелство за едновременната употреба и преход от юсов към безюсов правопис. - В: Црквене Студије. Годишњак Центра за црквене студије. I, 1. Ниш, 2004, 213-225.
- 95.** Един литургичен паралел към апокрифа "Как Михаил победи Сатанаил" - В: *Civitas divino-humana. In honorem annorum LX Georgii Bakalov*. С. 2004, 397-404.
- 96.** За влиянието на Търновската книжовна школа в Румъния. (Съществува ли втора среднобългарска редакция на Житието на св. Иван Рилски от Патриарх Евтимий). - В: Доайенът. Юбилеен сборник, посветен на 100-годишнината на проф. Николай Михайлович Дилевски. Университетско издателство "Св. Климент Охридски". С., 2004, 370-394.
- 97.** Агиографските произведения на Симеон Метафраст в състава на южнославянските календарни сборници. - В: Преводите през XIV столетие на Балканите. Доклади от международната конференция. София, 26-28 юни 2003. Издателска къща "ГорексПрес". С., 2004, 249-267.
- 98.** Житието на мъченик Теотекн - един неиздаден преславски превод. - В: Глбини књижны. Архив за старобългарски извори. II. Шумен, 2004, 87-99. (Университетско издателство "Епископ Константин Преславски")
- 99.** Путешествие св. Александра Римского (Фракийского) из Рима и Карфагена по балканским землям и дальше. - В: Древняя Русь. Вопросы медиевистики. 4 (18), декабрь 2004, 35-45. (в съавторство с М. Йовчева).
- 100.** Santi anacoreti e fondatori di monasteri nel calendario della Chiesa bulgara (secoli X-XIV). In: *Bollettino della Badia Graeca di Grottaferrata. Terza serie. Vol.1, 2004 (Roma), 137-159.*

- 101.** Уточнения към състава на чети-минеи от Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий" № 1039. - В: Нъстъ оученикъ надъ оучителемъ своимъ. Сборник в чест на проф. д.ф.н. Иван Добрев, член-кореспондент на БАН и учител. Съставители Анна-Мария Тотоманова, Татяна Славова. С., 2005, 263-279.
- 102.** За ангелите и в чест на Ангелина (Един непроучен текст за безплътните сили. - В: Acta palaeoslavica in honorem professoris Angelinae Minčeva. Vol. 2. С., 2005, 1-7.
- 103.** Хилендарски чети-минеи на монах Аверкие от XVII в. - В: България и Сърбия в контекста на византийската цивилизация. Сборник статии от българо-сръбски симпозиум 14-16 септември 2003, София. С., 2005, 313-327.
- 104.** Старобългарският превод на анонимното Житие на Дионисий Ареопагит. - В: Palaeobulgarica, 30, 2006, 1, 3-26. (съвм. с Стефка Пилева).
- 105.** Староизводните чети-минеи и сръбските манастири. - В: Love of learning and devotion of Got in orthodox monasteries. Лъубав према образовању и вера у Бога у православним манастирима. Зборник изабраних радова 5. Међународна хилендарска конференција. Београд / Columbus, 2006, 36-47. I. Београд-Columbus, 2006, 36-46.
- 106.** Празничните слова на св. Климент Охридски в балканските календарни сборници. - В: Сборник на трудови од Меѓународниот научен собир Свети Наум Охридски - живот и дело. Организиран по повод 1100-годишнината од изградбата на манастирот Св. Наум во Охрид. Охрид, 19-22 октомври 2005 (Манастирски комплекс "Св. Наум"). (Скопје, 2006), 159-173.
- 107.** Месианские мотивы в болгарской книжности XI-XII в. - In: Jews and Slavs. Messianic Ideas in Jewish and Slavic Cultures, 18, Jerusalem-Sofia, 2006, 65-74.
- 108.** Агиографски и панегирични произведения за св. Димитър Солунски в южнославянските календарни сборници. - В: Агиографски и панегирични произведения за св. Димитър Солунски в южнославянските календарни сборници. - В: Византия, Балканите и Европа. Изследвания в чест на проф. Василка Тъпкова-Заимова. С., 2006, с. 371-386.
- 109.** Исторические мотивы и реалии в древнейших болгарских житийных текстах (к постановке вопроса). - В: Реката на времето. Сборник статии в памет на проф. Людмила Боева (1934-2001). С., 2007, 23-32.
- 110.** Из истории славянской письменности на Святой земле. - In: Jews and Slavs. The Holy Land and the Manuscript Legacy of Slavs, 20, Jerusalem-Sofia, 2008, 60-86.
- 111.** Житие св. Григория Великого (BHG 721) в славянской кириллической традиции. - В: Palaeobulgarica, 33, 2009, № 2, 3-15.

- 112.** За два светогорски кодекса, съдържащи слова на Йоан Екзарх. - В: Средновековието в огледалото на един филолог. Сборник в чест на Светлина Николова. (Кирило-Методиевски студии, т. 18). С., 2009, 228-247.
- 113.** La vie dans les monastères et les écrits monastiques du Xe siècle en Bulgarie. – In: Il monachesimo d' Oriente e d'Occidente nel passaggio dal primo al secondo millennio. Atti del Convegno Internazionale Grottaferrata, 23-25 settembre 2004. Grottaferrata, 2009, 33-56.
- 114.** «Слово за зачатие на св. Анна» - една вероятно старобългарска творба». - В: Старобългарска литература 41-42, 2009, 77-86.
- 115.** Словото за Пасха от Йоан презвитер (Йоан Екзарх?). - В: Пэние мало Гевргию. Сборник в чест на 65-годишнината на проф. дфн Горги Попов. София, 2010. Издателски център „Боян Пенев”, 367-399 (в съавторство с Е. Велковска)
- 116.** Тексты, посвященные св. Николаю в балканских кириллических календарных сборниках. - В: Добрый Кормчий. Почитание святителя Николая в христианском мире. Составитель Бугаевский А. В. Издательство "Скиния". Москва. 2011, 166-175.
- 117.** Об одном болгарском требнике раннего XIV века (Предварительное сообщение). – В: Βυζαντινο-σλαβικά σπαράγματα. Χαριστήριο τόμος στον Ομότιμο Καθηγητή Ι. Ταρνανίδη, Θεσσαλονίκη, 2011, 175-192.
- 118.** Чин на монашеското погребение в български требник от началото на XIV в. и гръцките паралели към неговите канони. - В: Studia mediaevalia Slavica et Byzantina. 1. София 2011, 99-133. (в съавторство с Е. Велковска, частта на Ки е от 99-118).
- 119.** Панигирикът на йеромонах Даниил и неговата съдба. - В: Етрополската книжовна школа и българският XVII век. С., 2011, 80-89.
- 120.** Новооткрити фрагменти от Празничен миней № 23 в Архива на Българската академия на науките. - В: Palaeobulgarica, 35, 2011, № 3, 3-30.
- 121.** За два триодни панигирика от Руската национална библиотека в Санкт Петербург. - В: Beati Possidentes. Юбилеен сборник, посветен на 60-годишнината на проф. дфн Боряна Христова. С., 2012, 199-208.
- 122.** Житието на св. Дионисий в средновековната славянска традиция - В: In stolis Repromissionis. Светци и святост в Централна и Източна Европа. Импресарско-издателска къща. С., 2012, 111-139. (в съавторство със Стефка Малиновска).
- 123.** Неизвестна компилация, съдържаща Климентовата похвала за Йоан Кръстител. - В: Старобългарска литература, т. 45, С., 2012, 86-114.

- 124.** Календарните сборници в сбирката на манастира „Високи Дечани“. - В: Дечани у свету археографических истраживања. Зборник радова. Београд, 2012, 121-135.
- 125.** La Vita inedita di s. Paolo di Tebe nella letteratura balcanica cirillica. – In: Bollettino della Badia greca di Grottaferrata III s. 9 (2012), 153-167.
- 126.** За календарните сборници, писани в Хилендарския манастир. - В: Palaeobulgarica, 36, 2012, № 3, 11-28.
- 127.** Неизследван превод на житието на една византийска императрица. - В: Светци и свети места на Балканите. Т. I. Старобългарска литература кн. 47, 2013, с. 121-147 (в съавторство с Ив. Петров).
- 128.** Некоторые проблемы изучения южнославянской переводной агиографии. - In: Hagiographia Slavica. Herausgegeben von Johannes Reinhart. Wiener Slawistischer Almanach, Sonderband 82, 2013 (München. Berlin. Wien), с. 67-90.
- 129.** Ранни примери на смесване на о и у в славянски ръкопис от 1497-1498 г. - В: Софийската Мала Света гора като културен и книжовен феномен. Изследвания, посветени на 110-годишнината от рождението на чл.-кор. Проф. Кирил Мирчев. (Приложение към Български език, сп. на И-та за български език при БАН, год 40). 2013, 37-45.
- 130.** Хиландарская рукопись № 404 (Предварительные заметки к истории новоизводных панигириков на Афоне). - В: Афон и славянский мир. Сборник 1. Материалы международной научной конференции, посвященной 1000-летию присутствия русских на Святой Горе. Белград, 16-18 мая 2013 г. Святая Гора Афон 2014, 235-255 (в съавторство с Е. Велковска. Частта на К. И. е 235-243, 248-254).
- 131.** Traducerea slavonă a istorisirii asediului Constantinopolului, citită în Sâmbăta Acatistului Maicii Domnului. -In: Analele Putnei. X, 2014, № 2, 19-47. (в съавторство с И. Билярски).
- 132.** Псевдо-Златоустовото слово за Възнесение Εὐφραίνέσθωσαν οἱ οὐρανοί в южнославянската ръкописна традиция. – In: ΠΟΛΥΙΣΤΩΡ. Scripta slavica Mario Capaldo dicata. Отг. ред. К. Дидди, Москва, 2015, 98-12. (в съавторство с Е. Велковска).
- 133.** Староизводните календарни сборници в Bibliotheca Hagiographica Balcano-Slavica – допълнения и корекции. - В: Агиославика. Проблеми и подходи в изследването на Станиславовия чети-миней (Доклади от едноименната конференция, 21 май 2013). УИ "Св. Климент Охридски", С., 2015, 150-169.

134. Заметки о рукописях сербского Архангельского монастыря в Иерусалиме. - В: Святые подвижники – основатели монастырей и книжные собрания этих обителей. К 700-летию преподобного Сергия Радонежского. Санкт-Петербург, 2015, с. 20-23.

И в *Интернет*: www.nlr/manuscripts/zagrebinskie_chteniya_2014.pdf.

135. Ръкопис Sl. 156 от Библиотеката на Румънската академия и мястото му в текстовата традиция на триодните панигирици. - В: Старобългарска литература, 53-54, 2016, с. 62-81.

136. Рукопись из собрания Каликина № 146 и ее место в традиции новоизводных панигириков (торжественников). В: Современные проблемы археографии. Вып. 2. Сборник статей по материалам конференции к 300-летию Библиотеки Российской академии наук 21–24 октября 2014 г. Санкт-Петербург, 2016, с. 222-234.

137. Неизвестен фрагмент от Словото за всички светии на патриарх Филотей, автограф на Гавриил Урик. - В: *Palaeobulgarica*, 40, 3, 2016, с. 7-28.

138. Книжное наследие славян на Святой Земле. Заметки о рукописях, связанных с Иерусалимом и Лаврой св. Саввы. - In: *Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata*, III serie, 12, 2016, 73-111.

139. Какво знаем и какво не знаем за книжовната дейност на св. Патриарх Евтимий. - В: *Сребърният век: нови открития*. София, 2016, 61-90.

140. Към кой ръкопис принадлежат шестте пергаментни листа от сбирката на Виктор Григорович №22 (М. 1704). - В: *Palaeobulgarica*, 40, 2016, № 1, 3-24.

141. Canonical and Apocryphal Texts from the Bible in Balkan Calendrical Miscellanies (Based on Material from Bibliotheca Hagiographica Balcano-Slavica.) – In: *The Bible in Slavic Tradition* (= *Studia Judaeoslavica*, VI. 9), Brill, Leiden-Boston, 2016, p. 483-508.

142. The New Redaction Tŭrnovo Collections and the role of Patriarch Evtimii in their translation. - In: *Medieval Bulgarian Art and Letters in a Byzantine Context*. Sofia, 2017, p. 500-523.

143. Панигирик № 282 от Библиотеката на Сръбската патриаршия в контекста на балканската кирилска книжнина. - В: *Scala paradisi* : академику Димитрију Богдановићу у спомен : 1986–2016 / уредници Анатолиј Аркадијевич Турилов, Татјана Суботин-Голубовић, Ирена Шпадијер, Наташа Драгин, Душица Грбић и Катарина Мано-Зиси. (Словенски и српски средњи век, књ. 1), Београд : САНУ, 93-122.

144. Риторичните творби на св. Климент Охридски и на книжовниците от неговата школа в южнославянските календарни сборници. - В: *Свети Климент Охридски в културата на Европа*, КМНЦ-БАН, 2018, 68-94.

145. За един неизвестен превод на учителя и просветен деятел Милан Радивоев, запазен в Зографската света обител. - В: *Зографски съборник*. Зографският архив и библиотека. Изследвания и перспективи. Зографски манастир. Света гора, 2019, с. 187-218.

146. Кирилски ръкописи в Зограф (XVI-XX). Подходи при изследването и описанието им. - В: Зографски сборник. Зографският архив и библиотека. Изследвания и перспективи. Зографски манастир. Света гора, 2019, с. 23-42. (в съавторство с: М. Димитрова, Е. Мусакова, А. Бобев, А. Бояджиев, П. Петков, К. Поповски, Л. Ненова)

147. Опит за систематизиране на риторичната традиция в южнославянските календарни сборници (Според съдържанието на балканските Триодни панигирици). - В: *Palaeobulgarica*, 43, 2019, № 2, 23-46.

148. Материали към каталожното описание на ръкописи, ексцерпирани за *Bibliotheca Homiletica Balcano-Slavica* (ВНомBS). I. *Триоден панигирик* от Хилендарския манастир № 190. - В: *Palaeobulgarica*, 45, 2021, № 1, 3-36.

ИЗБРАНИ РЕЦЕНЗИИ, ОТЗИВИ, ОБЗОРИ, ПЕРСОНАЛИИ

Научна сесия, посветена на 1050-годишнината от смъртта на Климент Охридски. - В: Списание на БАН, 12, 1967, № 1, 72-78. (В съавторство с Е. Коцева)

Двадесет години от смъртта на Йордан Иванов. - В: Списание на БАН, 12, 1967, 2, 63-66.

Symposium de litterature moyenne grecque et litterature slave. Thessalonique, 21-24 mai 1979. - In: *Études balkaniques* 15, 1979, 3, 142-144.

In memoriam. [В памет на Д. С. Лихачов]. - В: *Paleobulgarica*, 23, 1999, № 4, 3-5.

Стойкова А. Свети Георги Победоносец. Агиографски произведения в южнославянската средновековна традиция. София. Изток–Запад, 2016. - В: *Старобългарска литература*, 55-56, 2017, 205-210.

О Димитрии Богдановиче - человеке, ученом, друге. - В: *Византия – Балканы – Русь: перекрестки культурных путей. Материалы международной научной конференции Одиннадцатые Загребинские чтения (4-5 октября 2016)*, 2017, 159-165.

ИЗБРАНИ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИ СТАТИИ

Енциклопедия “България”. С., 1978-1997. 1. М. П. Погодин 2. Похвални слова. 3. Пролог 4. Теодосий Търновски 5. 6. Патриарх Евтимий Шестоднев.

Речник на българската литература. С., БАН, Т. 1, 1976; т.2, 1977.

1. Абагар; 2. Бдински сборник; 3. Григорий; 4. Григорий Синаит;

5. Житие; 6. Зографски сборник; 7. Исихазм; 8. Йоан презвитер; 9. Йоан старец; 10. Лаврентиев сборник; 11. Методий Светогорец.

Кирило-Методиевска енциклопедия

Т.1 С., 1985. 1. Вести за Кирил и Методий в български, сръбски и източнославянски ръкописи [в съавторство с Б. Ст. Ангелов], 371-376; 2. Житийна литература, 689-698. 3. Жития на Наум Охридски, 698-704; 4. Златоструй, 726-728.

Т.2 С., 1995. 5. Игнатий патриарх, 47-49; 6. Изборник от 1073 г., 50-56; 7. Изборник от 1076 г. [в съавторство с П. Динеков], 56-59; 8. Извод, 59-60. 9. Климент Охридски в българската художествена литература, 335-338; 10. Леонид, архимандрит [в съавторство с Н. Дилевски], 521-524; 11. Месеослов, 630-632; 12. Олимп, 848-850.

Т. 3 С., 2003. 13. Погодин М. П., 173-176; 14. Порфирий Успенски, 219-221; 15. Преводна литература, 290-298; 16. Проповедническа литература 358-364.

Т.4 С., 2003. 17. Теодор Студит, 39-42; 18. Турилов А. А., 205-209; 19. Традиции кирило-методиевски, 100-108 [в сръбските земи]; 20. Успение Методиево, 231-233; 21. Успенски, Ф. И., 234-237; 22. Чети-миней, 506-509.

Старобългарска литература. Енциклопедичен речник. Съставител Д. Петканова. С., 1994 (2 изд. Велико Търново, 2003).

1. Варлаам. 2. Варлаамитство. 3. Григорий Доброписец, 4. Григорий Палама. 4. Григорий Синаит. 5. Догматическо всеоръжие на Евтимий. 6. Догматическо всеоръжие (Паноплия Догматика). 7. Евсевий Кесарийски. 8. Евтимий Търновски. 9. Житие на Алексей (Алексий), човек божи. 10. Житие на Антоний Велики. 11. Житие на Георги Нови Софийски. 12. Житие на Григорий Синаит. 13. Житие на Иван Рилски от Патриарх Евтимий. 14. Житие на Иларион Мъгленски от Патриарх Евтимий. 15. Житие на Климент Охридски [от архиепископ Теофилакт]. 16. Житие на митрополит Петър. 17. Житие на Михаил Воин от Потука. 18. Житие на Николай Нови Софийски. 19. Житие на Панкратий. 20. Житие на патриарх Йоаким I. 21. Житие на Петка Епиватска (Търновска) от Патриарх Евтимий. 22. Житие на Стефан Дечански от Григорий Цамблак. 23. Житие на Теодосий Търновски. 24. Житие на Филотея Темнишка. 25. Житие с малка похвала на Иван Рилски от Димитър Кантакузин. 26. Жития и слова, посветени на Йоан Златоуст. 27. Жития на Наум Охридски. 28. Жития от Патриарх Евтимий. 29. Златоструй. 30. Изборник от 1076 г. 31. Извод. 32. Исихазъм. 33. Константин Велики. 34. Месеослов. 35. Метафрастова житийна редакция. 36. Мъчение на Йоан Нови Сучавски (Белиградски). 37. Народно (Безименно) житие на Иван Рилски. 38. Панигирик. 39. Погодин М.П. 40. Послания на Патриарх Евтимий. 41. Похвални слова на Патриарх Евтимий. 42. Пролог. 43. Ромил Видински. 44. Симеонов (Светославов) сборник (Изборник) от 1073. 45. Синаксар. 46. Успение Методиево.

В Енциклопедия на книгата - Патриарх Евтимий_Търновски, Паренесис, Лествица, Панигирик, Търновска книжовна школа.

В Православная энциклопедия. Москва.

Житийная литература. ПЭ, т. 19, 2008, с. 283-345 (Кл. Иванова - 298-304, (частта за бълг. агиография).

Изборник 1073 ПЭ, т. 21, 2009, с. 536-539 (в съавт. с А. А. Турилов).

Иоанн Рильский. ПЭ, т. 24, 2010, с. 585-596 (в съавторство с Д.Чешмеджиев и А. А. Турилов),

Климент Охридский ПЭ, т. 35, 2014, с. 663-671.

Климент митрополит Врачанский, ПЭ, т.35, 2014, с. 489.

Константин Кавасила, ПЭ, т. 37, с. 95-97 (в съавт. Д. И. Польшанский).

Наум Охридский, ПЭ, т. 48, 2017, (в съавт. с Д. Чешмеджиев и Д. И. Польшанский).

ИЗБРАНИ НАУЧНО-ПОПУЛЯРНИ СТАТИИ

1. Патриарх Евтимий. - В: Бележити българи. 1, С., 1968, 487-511.
2. Търновска книжовна школа. - В: Славяни, 1970, №2, 30-32.
3. Софийска книжовна школа. - В: Славяни, 1973, № 1, 42-43.
4. Ценни свидетели на Търновската школа. - В: Орбита, XIII, бр. 35 (66), 14-15.
5. Възсия като слънце. - В: "За буквите".
6. Български ръкописи в сбирката на Българската академия на науките. - В: Спектър, 1977, с. 312-322.
7. Не кради. - В: За буквите. 8.12.1979, бр. 2 с. 11. [за Софроний Врачански]
8. Състрадалец на блажения Климент. - В: Поглед, бр.51, 22.12.1980, с. 10.
9. "Святаго отца нашего Кирила". Кирил и Методий в паметта на руските книжовници. - В: "За буквите", 24 май 1980 г.
10. Първоучителите. - В: Вестник на БАН. VI, 1984, бр. 4 (52).
11. Делото на Първоучителите. - В: Читалище, 1993 № 1-2, с. 29.
12. Св. Климент Охридски - "първ епископ на български език". - В: Славянски вестник. Юбилейно издание. 1100 години от Великия църковен събор в Преслав (893-1993). Май-септември 1993, с. 3.
13. Енциклопедизмът на Симеоновата епоха. - В: Славянски вестник. Юбилейно издание. 1100 години от Великия църковен събор в Преслав (893-1993). Май-септември 1993, с. 1,4.
14. Великото чудо. - В: Огледалото, № 5, 2004, с. 3-6.
15. Нашето А-БЕ. - В: Огледалото, № 8, 2004, с. 3-7.

16. Средновековни приписки към една съвременна биография. - В: Живот сред книгите. Юбилеен сборник в чест на 85-годишнината на проф. д-р Елена Савова. С., 2004, 335-338.

Награди, отличия

Специална награда на Портал за култура, изкуство и общество, 2018.

Орден „Св. Климент Охридски – първа степен“, 2016.

Почетен знак на Софийския университет със синя лента, 2005.

Кирило-Методиевска награда на БАН, 1978.